

Examenverslag van geschiedenis vwo, eerste tijdvak (2025)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

periode	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
Door de tijd heen	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan 'Examenvraag' of het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen' (dat tijdens het avondprogramma is behandeld) gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'Amerikaanse kolonisten meteen na het uitroepen van de onafhankelijkheid', (2) 'Spaanse ontdekkingsreiziger', (3) 'opkomende islam', (4) 'de privileges voor standen in Frankrijk afschaffen', (5) 'Dertigjarige Oorlog', (6) 'Taping-rebellen'.
Prehistorie en Oudheid	2	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitlegvideo 'Prehistorie en Oudheid' (dat op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven) is het ontstaan van de democratie bij de oude Grieken besproken. In de bijlagebundel is besproken dat dit specifiek het geval was voor Athene. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	3	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheden die je nodig had voor deze vraag waren logisch redeneren & tekstverklaren. Deze vaardigheden worden door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon uit de bron en bijbehorende toelichting halen dat de Romeinse autoriteiten Perpetua vervolgden omdat zij christen was. Vervolgens kon je redeneren dat, door het verhaal van Perpetua te verspreiden, de christenen de boodschap wilden overbrengen dat het goed was om voor het christendom te sterven en dat de Romeinse autoriteiten de christenen dus niet zouden breken met hun vervolging.
De Middeleeuwen	4	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Met behulp van de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het politieke doel zou gaan om macht. De extra denkstap die je hierbij moest zetten, was dat de tolerantie ervoor kon zorgen dat er geen verzet ontstond (waardoor de Arabieren de macht behielden). In de uitlegvideo 'Middeleeuwen' (dat op de vakpagina op onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven) is besproken dat tijdens de opkomst en verspreiding van de islam, het christendom verspreid werd door Europa. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat moslims in Spanje, als zij christelijke feestdagen zouden vieren, zich zouden kunnen bekeren tot het christendom.

	5	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen' (dat in het avondprogramma besproken is). Met stap 2 kon je het argument gebruiken dat de bron minder betrouwbaar was, omdat de schrijver van de bron een functie had aan het hof van Karel de Grote en dus partijdig was. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo 'Middeleeuwen' (dat op de vakpagina op onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven) is besproken dat het christendom tijdens de Middeleeuwen verspreid werd door Europa. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het gegeven uit de bron dat er in het Westen van Duitsland gevochten werd tegen christenen aantoonde dat nog niet heel Europa zich tot het Christendom had laten bekeren.
	6	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Het begin van de steden' het conflict tussen de patriciërs, dat bestond uit rijke bestuurders, en het gemeen, dat bestond uit arme ambachtslieden en boeren, besproken. Hierbij is ook besproken dat het gemeen meer inspraak wilde in het bestuur. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	7	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheid die je nodig had voor deze vraag was logisch redeneren, dit wordt door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon redeneren dat het verbieden van levenswijzen die ingingen tegen de leer van de Katholieke Kerk bijdroeg aan het behouden van de machtspositie van de Katholieke Kerk.
		2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Zelfstandige steden' besproken dat mensen in de 14e eeuw een persoonlijker geloofsbelevens kregen door middel van de Moderne Devotie. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	8	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Zelfstandige steden' de centralisatie door de Bourgondische hertogen besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Zelfstandige steden' de centralisatie door de Bourgondische hertogen besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat het opschrijven van deze gebeurtenis, juist in een boek met aanwijzingen voor zijn opvolgers, het gemakkelijker maakte voor zijn opvolgers om kritiek op de centralisatie te onderbouwen.
Vroegmoderne Tijd	9	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' zijn in het blok 'Gouden Eeuw' de oprichting van de VOC in 1602 en de toegenomen concurrentie voor de Republiek door het mercantilistisch beleid in Engeland besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.

	10	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheid die je nodig had voor deze vraag was logisch redeneren, dit wordt door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon redeneren dat (1) het toelaten dat verschillende Europese landen handelsposten stichten ertoe zou leiden dat deze landen erop toezagen dat er niet één land was dat alle macht greep en (2) de Europeanen Xwéda alleen per boot met troepen kunnen betreden, wat lastiger gemaakt werd door Europese handelsposten aan de kust te verbieden.
	11	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Democratische Revoluties' de standensamenleving besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Democratische Revoluties' de standensamenleving besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat het gevaarlijk zou zijn voor de positie aan het hof van Madame Palatine als de koning erachter zou komen dat zij gebeurtenissen verspreidde die de koning liever niet naar buiten bracht, zoals een burgerin die een vrouw van adel publiekelijk de les leest.
	12	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Democratische Revoluties' besproken dat er verzet was tegen de Britse belastingen zonder inspraak voor de kolonisten. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Het tweede streepje van deze vraag kon je oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een element dat je bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld het afbeelden van de koloniën van Groot-Brittannië als geamputeerde ledematen.
	13	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Verlichters' de 'algemene wil' van Rousseau besproken en zijn in het blok 'Monarchie tijdens Verlichting' het 'ancien régime' en 'verlicht absolutisme' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
Moderne Tijd	14	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De verbinding tussen de romantiek en het nationalisme is niet besproken op de cursus, omdat dit grotebakstof is.
		2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' de Belgische Opstand in 1830 besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier moet zetten, is dat schilderijen die het Zuid-Nederlandse verleden tot onderwerp hebben het Belgische nationalisme kunnen aanwakken.
	15	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan 'Examenvraag' of het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen' (dat tijdens het avondprogramma is behandeld) gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'Culturele Revolutie', (2) 'Bokseropstand', (3) 'Chinese nationalistische beweging samenwerken met communistische troepen', (4) 'studentendemonstraties op het Plein van de Hemelse Vrede', (5) 'Opstand van de Nian', (6) 'troonafstand van Puyi'.

	16	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' besproken dat feministen voorstander waren van algemeen kiesrecht. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat de geringe voortgang bij het verkrijgen van vrouwenkiesrecht, dat uit de bron blijkt, reden voor Drucker was om de VVK op te richten.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Opkomst stromingen' besproken dat socialisten opkwamen voor de rechten van arbeiders. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het tweede gegeven.
	17	3	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' besproken dat Duitsland de Eerste Wereldoorlog heeft verloren en in de bijlagebundel is het begrip 'geallieerden' uitgelegd. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstappen die je hier moest zetten, waren dat de het slopen van een tank (1) liet zien dat Duitsland geen militaire dreiging meer was voor de geallieerden en (2) in het binnenland tot de kritiek kon leiden dat Duitsland zich slecht zou kunnen verdedigen.
	18	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: In de uitleg 'China' is in het blok 'Qing-China' besproken dat de Opiumoorlogen leidden tot de ongelijke verdragen waarin Westerse landen meer invloed krijgen in Shanghai en Hongkong. Er is echter niet besproken dat dit ook het geval was voor andere (haven)steden, omdat dit grotebakstof is.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'Ontstaan Volksrepubliek' besproken dat de 4 Meibeweging werd opgericht tegen westerse inmenging, waarbij in de bijlagebundel staat uitgelegd dat dit in 1919 was. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	19	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' besproken dat Hitler onder andere politieke tegenstanders verwijderde uit de maatschappij. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat Lloyd, door te zeggen dat er geen kritiek is op Hitler, de mening van deze politieke tegenstanders negeerde, waardoor er een eenzijdig beeld werd gegeven.
		3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn in het blok 'Wereldoorlogen' de appeasementpolitiek en de beurskrach (met het bijbehorende kenmerkende aspect) besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	20	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' dat communisten gelden als politieke tegenstanders van het nationaalsocialisme. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier moest zetten, is dat deze vijandigheid richting de communisten zou leiden tot de angst dat de Sovjet-Unie, die communistisch was, de Duitsers streng zou bestraffen.

	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Koude Oorlog' het begrip 'invloedssfeer' besproken en is in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' besproken dat de DDR deel uitmaakte van de invloedssfeer van de Sovjet-Unie. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
21	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'China' is in het blok 'Ontstaan Volksrepubliek' besproken dat Mao Zedong in 1949 de communistische Volksrepubliek stichtte en dat Chiang Kaishek en de nationalisten in 1949 naar Taiwan vluchtten. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat Chiang Kaishek met de vergelijking met Zheng Chenggong wilde laten zien dat ook hij als leider in Taiwan de leider van China zou bestrijden.
	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'Ontstaan Volksrepubliek' besproken dat Chiang Kaishek en de nationalisten in 1949 naar Taiwan vluchtten en China in de VN blijven vertegenwoordigen met steun van de VS. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
22	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'China wordt grootmacht' de Grote Sprong Voorwaarts besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Daarna kon je het stappenplan gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen' (dat in het avondprogramma besproken is). Met stap 2 kon je het argument gebruiken dat de bron betrouwbaarder was voor het tweede onderzoeksonderwerp, omdat de Chinese Communistische Partij een belang had om te liegen over het succes van de Grote Sprong Voorwaarts.
23	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'China' zijn in het blok 'China wordt grootmacht' de breuk met de Sovjet-Unie en het internationale isolement besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat dit isolement tot gevolg had dat de Chinese regering probeerde haar internationale positie te verbeteren, waardoor zij de Peking Review in verschillende werelddalen uitbracht.
24	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' besproken dat de VS niet ingrepen na het bouwen van de Berlijnse Muur omdat dit buiten hun invloedssfeer lag. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier moest zetten, was dat door het afgeven van persbericht dat juist gezamenlijk werd gepubliceerd door de DDR en de Sovjet-Unie, het duidelijk werd voor de Westerse landen dat zij een conflict riskeerden met (ook) de Sovjet-Unie als zij in zouden grijpen.
	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' besproken dat de Berlijnse Muur werd gebouwd tegen de vluchtende DDR-burgers. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.

	25	3	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' de staatssicherheidsdienst besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het eerste streepje moest zetten, was dat het openbaar maken van de afspraak dat Peer in ruil voor de spionage een celstraf ontliet duidelijk maakte dat de staatssicherheidsdienst burgers chanteerde om te spioneren. In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Hereniging van Duitsland' besproken dat mensen in het oosten van Duitsland na 1990 kampten met de mentale gevolgen van het totalitaire regime. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het tweede streepje moest zetten, was dat het onleesbaar maken van de persoonsgegevens van (spionnen zoals) Peer zou voorkomen dat mensen wraak konden nemen.
	26	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitlegvideo '1945 tot nu' (dat op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven) is besproken dat vrouwen tijdens de tweede feministische golf opnieuw actie voerden en meer buitenshuis gaan werken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
69				

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	5	7%
II	36	52%
III	26	38%
IV	2	3%
	69	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 97% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.